

Голові спеціалізованої вченої ради К 35.874.02 у
Львівському державному університеті безпеки
життєдіяльності Державної служби України з
надзвичайних ситуацій,
доктору технічних наук, професору
Олегу ЗАЧКУ
79007, м. Львів, вул. Клепарівська, 35

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Здобувач: СЕПЕДА ГУАМАН Дієго Фернандо

Тема дисертаційної роботи:

**«Протиризикове управління стейкхолдерами
організаційних проектів у сфері
обслуговування літаків в умовах поведінкової
економіки»**

Дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата технічних наук

Спеціальність: **05.13.22 – управління проектами
та програмами**

Офіційний опонент: канд. техн. наук, доцент
РАТУШНИЙ Роман Тадейович

Дисертаційна робота СЕПЕДИ ГУАМАНА Дієго Фернандо «Протиризикове управління стейкхолдерами організаційних проектів у сфері обслуговування літаків в умовах поведінкової економіки» складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи складає 182 сторінки, обсяг основного тексту – 112 сторінок. У дисертації міститься 13 рисунків, 46 таблиць, 3 додатки. Список використаних джерел налічує 209 найменувань. Загальний обсяг автореферату складає 24 сторінки.

1. Актуальність теми дослідження

За прогнозами компанії Boeing до 2035 р. парк цивільних літаків в усьому світі збільшиться більш ніж на 100%, або вдвічі. Такий зріст, безумовно, супроводжуватиметься підвищеним попитом на послуги підприємств з технічного обслуговування та ремонту літаків.

Робота дисертанта фокусувалася на дослідженні організаційних проектів по створенню підприємств з технічного обслуговування та ремонту літаків, а саме на дослідженні управлінням ризиками, що пов'язані зі стейкхолдерами таких

проектів. Особливу роль було приділено ризикам, пов'язаними з поведінковою економікою, оскільки будь-який стейкхолдер перебуває під впливом факторів поведінкової економіки.

У зв'язку з цим дисертаційне дослідження СЕПЕДИ ГУАМАНА Дієго Фернандо, спрямоване на впровадження нових моделей та методів управління ризиками та стейкхолдерами проектів, є важливим і актуальним.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується коректним використанням відомих теоретичних положень, логічним представленням і доказовістю матеріалів роботи.

В дисертаційній роботі науково-прикладну задачу дослідження і створення моделей та методів протиризового управління стейкхолдерами організаційного проекту у сфері обслуговування літаків в умовах поведінкової економіки автор розв'язував за допомогою застосування системного аналізу для виявлення особливостей управління організаційними проектами у сфері обслуговування літаків та їх стейкхолдерів і ризиків; теорії стейкхолдерів для цілей ідентифікації і аналізу учасників організаційного проекту у сфері обслуговування літаків; PESTLE-аналізу для ідентифікації оточення організаційного проекту у сфері обслуговування літаків; SWOT-аналізу для визначення сильних і слабких сторін, а також можливостей і загроз для проекту; методу експертних оцінок і статистичного методу для оцінювання ризиків організаційного проекту у сфері обслуговування літаків; методології IDEF (моделі DFD) для визначення та опису інформаційних потоків в організаційному проекті створення підприємства для обслуговування літаків; а також теорії ймовірностей для оцінки ризиків організаційного проекту у сфері обслуговування літаків.

3. Новизна, обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації

Новизна дисертації полягає в поглибленні і розвитку теоретичних положень ефективного управління організаційними проектами у сфері обслуговування літаків, які полягають у розробці моделей та методів протиризового управління стейкхолдерами організаційного проекту у сфері обслуговування літаків в умовах поведінкової економіки. Викладені у дисертаційній роботі положення відповідають паспорту спеціальності 05.13.22 – управління проектами та програмами (а саме пункту 4 в розрізі управління зацікавленими сторонами та управління ризиками).

Здобувачем у своїй роботі:

Уперше:

- розроблено концептуальну модель оточення організаційного проекту у сфері обслуговування літаків з урахуванням впливу політичних, економічних, соціальних, технологічних, правових та екологічних факторів (згідно з факторами PESTLE-аналізу), а також з врахуванням впливу факторів поведінкової економіки на проект, яка дає змогу підвищити ефективність управління оточенням організаційних проектів у сфері обслуговування літаків;

- запропоновано таргетний метод протиризикового управління стейкхолдерами організаційного проекту у сфері обслуговування літаків, який полягає в управлінні кожним окремим стейкхолдером шляхом зниження впливу ризиків та факторів поведінкової економіки, пов'язаних саме з цим стейкхолдером, на проект, який дає змогу підвищити ефективність управління стейкхолдерами проекту через вибір стейкхолдерів з найнижчими ризиками.

Удосконалено:

- класичний метод PESTLE-аналізу за рахунок введення нових факторів поведінкової економіки, який полягає у визначенні та оцінці не тільки політичних, економічних, соціальних, технологічних, правових та екологічних факторів, а й факторів поведінкової економіки, та який дає змогу проаналізувати стейкхолдерів організаційного проекту у сфері обслуговування літаків з точки зору закономірностей поведінкової економіки.

Розвинуто:

- інформаційну модель взаємодії стейкхолдерів організаційних проектів у сфері обслуговування літаків за рахунок розробки типової організаційної структури команди таких проектів, яка дає змогу визначити відповідальні ролі в команді проекту за комунікації з кожним зовнішнім стейкхолдером проекту.

Подані наукові результати підтверджують теоретичну значимість та обґрунтованість проведених теоретичних досліджень.

Таким чином, робота містить нові, раніше не захищені, наукові положення та отримані і опубліковані автором новітні науково-обґрунтовані результати, які у сукупності розв'язують важливе науково-прикладне завдання.

4. Практична цінність результатів роботи

Практична цінність дисертаційної роботи полягає у розробці алгоритмів протиризикового управління стейкхолдерами організаційного проекту у сфері обслуговування літаків в умовах поведінкової економіки, які зарекомендували себе дієвими та ефективними на практиці, оскільки дозволили знизити рівень непередбачених витрат порівняно з іншими подібними проектами на 15%, а часові витрати по реалізації таких проектів зменшилися на 25%.

Теоретичні та практичні результати роботи впроваджено та підтверджено

відповідними актами впровадження у:

– Товаристві з обмеженою відповідальністю «Авіакомпанія «Атласджет Україна», м. Київ (акт впровадження від 13.11.2019 року);

– Товаристві з обмеженою відповідальністю «Хендлінгова компанія «Авіасервіс», м. Бориспіль Київської області (акт впровадження від 13.11.2019 року);

– Міжгалузевому науково-дослідному інституті проблем фізичного моделювання режимів польоту літаків Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», м. Харків (акт впровадження від 29.10.2019 року).

5. Оцінка ідентичності змісту автореферату та основних положень дисертації

Детальний аналіз представлених рукопису та автореферату дисертації СЕПЕДИ ГУАМАНА Дієго Фернандо «Протиризикове управління стейкхолдерами організаційних проєктів у сфері обслуговування літаків в умовах поведінкової економіки» дає підстави констатувати ідентичність автореферату та основних положень дисертації.

Автореферат представлений на 19 сторінках (без урахування анотацій та переліку опублікованих за темою дисертаційною роботи праць). Містить 8 рисунків та список опублікованих автором наукових праць за темою дисертації. Загальний обсяг автореферату складає 24 сторінки.

Автореферат містить основні положення, висновки та рекомендації, приведені в дисертації, а також іншу необхідну для оцінки дисертаційної роботи інформацію. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації. Автореферат оформлений у відповідності до вимог Департаменту атестації кадрів Міністерства освіти і науки України.

6. Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, відповідність встановленим вимогам оформлення дисертацій

Дисертаційна робота СЕПЕДИ ГУАМАНА Дієго Фернандо написана загальноприйнятою науковою мовою з використанням сучасної правильної української наукової термінології. Автор логічно викладає основні положення, дотримуючись наукового стилю та вимог до оформлення роботи. Зміст дисертаційної роботи відповідає прийнятим вимогам і правилам проведення наукових досліджень.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, сформульовано мету і завдання дослідження, розкрито наукову і практичну цінність отриманих результатів. Наведено відомості про публікації і апробацію результатів дисертаційної роботи.

У першому розділі проведено аналіз авіаційної галузі, а саме підприємств, які надають послуги з технічного обслуговування літаків, в цілому і в регіонах – Латинській Америці і Україні. На основі аналізу характерних рис організаційних проектів у сфері обслуговування літаків автор запропонував нове визначення: організаційний проект у сфері обслуговування літаків – створення нового підприємства з надання послуг з обслуговування літаків з метою забезпечення ефективності їх експлуатації в умовах обмеженого часу та ресурсів.

Визначено також перелік з 13 стейкхолдерів організаційного проекту у сфері обслуговування літаків. Проведено ідентифікацію ризиків стейкхолдерів, що можуть виникати в процесі реалізації організаційного проекту у сфері обслуговування літаків, до яких автором було віднесено: ризики команди проекту; ризики ініціатора (замовника та власника); ризики інвестора; ризики конкурентів; ризики органів влади та ліцензіарів; ризики громадських груп та організацій; ризики підрядника (постачальника); ризики інших зацікавлених сторін та ризики споживачів.

Було виділено ключові фактори поведінкової економіки під час управління стейкхолдерами організаційного проекту у сфері обслуговування літаків, а саме: епістемічну самовпевненість; якірування; ефект Даннінга-Крюгера; прокрастинацію; надлишкове фінансування задач; переоцінку грошових ресурсів; розсіювання цілей.

У другому розділі було проведено ґрунтовний аналіз стейкхолдерів на основі різних факторів (оцінка ступеня підтримки та протидії або сили впливу, матриць «Влада – Динамізм», «Загрози – Співробітництво», «Наміри – Поінформованість» тощо.

Було розроблено модель оточення організаційних проектів у сфері обслуговування літаків, яку автор побудував на підставі застосування методу PESTLE-аналізу, що виходить з аналізу оточення проекту з позицій політичних, економічних, соціальних, технологічних, правових та екологічних факторів, а також факторів поведінкової економіки (BE-фактор (Behavioral Economics)), що справляють не менший вплив на проект, ніж інші фактори, які виділяються при здійсненні PESTLE-аналізу.

Було виявлено групи ризиків, яких автор виділив 9, і побудовано концептуальну модель оточення організаційного проекту у сфері обслуговування літаків в умовах поведінкової економіки, інформаційну модель взаємодії стейкхолдерів організаційних проектів в сфері обслуговування літаків, розвинуту інформаційну модель взаємодії стейкхолдерів організаційних проектів в сфері обслуговування літаків.

У третьому розділі автор представив алгоритм удосконаленого методу PESTLE+BE-аналізу, за допомогою якого можна визначити фактори, які можуть мати вплив на стейкхолдерів організаційного проекту у сфері обслуговування

літаків.

Автором також було запропоновано таргетний метод протиризикового управління стейкхолдерами організаційного проекту у сфері обслуговування літаків, що ґрунтується на проведенні аналізу кожного стейкхолдера за допомогою двох наборів критеріїв, які застосовуються поетапно – аналізу ризиків з метою визначення критичних ризиків і проведення PESTLE+BE-аналізу. Такий покроковий алгоритм застосування таргетного методу протиризикового управління стейкхолдерами організаційного проекту з обслуговування літаків має на меті виявити найбільш критичні ризики серед тих, які віднесено до категорії критичних, за допомогою PESTLE+BE-аналізу, і розробити, на підставі отриманих даних, заходи по управлінню такими найбільш критичними ризиками.

У четвертому розділі автор представив практичне застосування моделей та методів протиризикового управління організаційними проектами в умовах поведінкової економіки, що здійснено на прикладі проекту «Створення підприємства з обслуговування літаків на базі Міжнародного аеропорту “Бориспіль”». Застосування розроблених автором моделей та методів протиризикового управління стейкхолдерами організаційного проекту у сфері обслуговування літаків дозволило знизити рівень непередбачених витрат на 15% порівняно з іншими подібними проектами, а часові витрати зменшилися на 25%.

Таким чином, сформульовані у дисертаційній роботі завдання дослідження розв’язані повністю. Усі наукові результати висвітлені в тексті дисертації.

Робота виконана на належному науковому рівні, є завершеною науковою працею, має практичне значення та відображає розв’язання актуального науково-прикладного завдання. Робота характеризується цілісністю та логічністю викладу матеріалів. Оформлення дисертації відповідає діючим вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, вимогам ВАК МОН України щодо дисертацій та авторефератів, а також паспорту спеціальності 05.13.22 – управління проектами та програмами.

7. Аналіз наукових публікацій та повнота подання основних наукових положень, висновків, рекомендацій в роботах, що опубліковано

Основні наукові положення, результати, висновки й рекомендації дисертаційної роботи отримані автором самостійно. Проведений аналіз наукових праць здобувача показав, що основні результати дисертаційної роботи повністю відображені в публікаціях автора. Повнота викладення отриманих результатів дослідження та їх оформлення можуть оцінюватись як достатні. Робота має завершений характер, висновки і пропозиції достатньою мірою розкриті і обґрунтовані у текстовій частині дисертації.

Основні результати дослідження за темою дисертації опубліковано у 17 наукових працях, з них 7 наукових статей (3 – у співавторстві) – у фахових виданнях України в галузі технічних наук, серед яких 1 стаття – у періодичному виданні іноземної держави, 4 статті – у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, 7 публікацій (1 – у співавторстві) – у матеріалах наукових конференцій. Додаткових публікацій – 3.

Усі наукові праці, що були опубліковані у фахових виданнях, присвячені розгляду різних аспектів дисертаційної роботи, при цьому серед них відсутні тотожні за науковим змістом статті. Аналіз публікацій СЕПЕДИ ГУАМАНА Дієго Фернандо свідчить про повноту висвітлених у них наукових результатів дисертаційної роботи. Слід також звернути увагу на одноосібні публікації здобувача, що свідчать про його високу компетентність та рівень підготовки.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації відображені в публікаціях рівномірно по розділах. Кількість, обсяг та зміст друкованих праць надають авторіві право публічного захисту дисертації.

Таким чином, вимоги до повноти викладення наукових та прикладних результатів кандидатської дисертації в опублікованих роботах виконано.

8. Рекомендації щодо застосування результатів і висновків дисертації

Практичне значення одержаних результатів визначається зниженням непередбачених витрат, а також зменшенням часу, необхідного для реалізації організаційного проекту у сфері обслуговування літаків.

Отримані у дослідженні теоретичні та практичні результати можуть бути використані для планування організаційного проекту у сфері обслуговування літаків. Теоретична значимість дисертаційної роботи зумовлена науковим внеском у сучасну методологію управління проектами та програмами за рахунок нових моделей та методів протиризикового управління стейкхолдерами організаційних проектів. Практичне використання результатів дослідження дозволяє оптимізувати грошові і часові витрати при реалізації організаційного проекту у сфері обслуговування літаків.

Запропоновані моделі та методи управління ризиками та управління стейкхолдерами проектів можуть бути використані в будь-яких сферах бізнесу під час планування та реалізації організаційних проектів.

9. Зауваження щодо змісту і оформлення дисертації та автореферату

Разом з тим, відзначаючи позитивні сторони дисертаційної роботи СЕПЕДИ ГУАМАНА Дієго Фернандо, слід зазначити, що вона не позбавлена і певних недоліків, а саме:

1) Підрозділ 1.1. «Особливості проведення обслуговування літаків у світі» можна було б викласти більш стисло. Підрозділ дещо перенавантажений

матеріалом оглядового характеру.

2) У четвертому розділі дисертаційного дослідження представлено розрахунки, які показують, що рівень непередбачених витрат було знижено на 15% порівняно з іншими подібними проектами. Крім того, було оптимізовано часові витрати на 25%. Проте автор не вказує, чи вплинули ці показники на вартість таких організаційних проектів?

3) Чи можуть соціальні фактори (одна з груп факторів PESTLE-аналізу) перетинатися (співпадати) з факторами поведінкової економіки? Відповідь на це питання варто було б розкрити у дисертаційному дослідженні.

4) На стор. 107 у таблиці 3.1 (Матриця впливу PESTLE+BE-факторів на стейкхолдерів організаційних проектів у сфері обслуговування літаків) здійснено оцінювання впливу за шкалою від 1 до 10 балів. Яким чином автор здійснював таке оцінювання? Який метод при цьому застосовувався?

5) У четвертому розділі дисертаційного дослідження наведено рекомендації щодо застосування розроблених моделей та методів для організації підприємств у сфері обслуговування і ремонту літаків. Чи можливо використовувати розроблені моделі і методи для реалізації інших організаційних проектів? Якщо так, чому автор не відобразив це у висновках свого дисертаційного дослідження?

6) Поділ стейкхолдерів на стейквочерів, стейккіперів і стейксіккерів, відображений на стор. 78 дисертації, повинен був би відображений у моделях і методах, які автор презентує у 3 розділі роботи, оскільки вплив стейквочерів, стейккіперів і стейксіккерів на організаційний проект буде вочевидь зовсім різний. Хотілося б почути коментар автора з цього приводу.

Разом з тим висловлені зауваження не знижують цінності дисертаційної роботи, її науково-теоретичного та практичного значення, та в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

10. Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота СЕПЕДИ ГУАМАНА Дієго Фернандо «Протиризикове управління стейкхолдерами організаційних проектів у сфері обслуговування літаків в умовах поведінкової економіки» відповідає за формулою та напрямками досліджень паспорту спеціальності 05.13.22 – управління проектами та програмами. Зміст автореферату відповідає змісту дисертаційної роботи. Публікації повно відображають результати досліджень. Повнота відображення результатів дисертаційних досліджень та вимоги щодо кількості публікацій відповідають вимогам ДАК України. Дисертаційна робота оформлена з дотриманням необхідних вимог, прийнятих правил та норм.

Дисертаційна робота СЕПЕДИ ГУАМАНА Дієго Фернандо є завершеним науковим дослідженням, у якому представлено і вирішене актуальне науково-

практичне завдання: створенням і дослідженням моделей та методів протиризикового управління стейкхолдерами організаційного проекту у сфері обслуговування літаків в умовах поведінкової економіки. Розроблені у дисертації методи та моделі можуть бути рекомендовані до практичного використання під час організації підприємств, які надають послуги у сфері технічного обслуговування і ремонту літаків в Україні.

За рівнем наукової новизни, якістю досліджень, достовірністю та обґрунтованістю висновків, теоретичною і практичною цінністю дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 11 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор СЕПЕДА ГУАМАНА Дієго Фернандо заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.22 – управління проектами та програмами.

Офіційний опонент
перший проректор
Львівського державного
університету безпеки життєдіяльності
Державної служби України
з надзвичайних ситуацій,
кандидат технічних наук, доцент

Роман РАТУШНИЙ

Підпис засвідчую
Учений секретар
Львівського державного
університету безпеки життєдіяльності
Державної служби України
з надзвичайних ситуацій
к.і.н., доцент

Роман ЛАВРЕЦЬКИЙ

14.09.2020р.

